

Jonstrupsamlingens Venner

Skriftlig beretning 2026

17. april 2026

Denne skriftlige beretning dækker perioden fra sidste års generalforsamling onsdag d. 19. marts 2025 til og med februar 2026. Også her i foreningens ottende år blev alle formidlingsarrangementer gennemført som planlagt. Foreningens medlemstal udviser et lille fald ved udgangen af 2025, mens abonnenter på foreningens gratis digitale nyhedsbrev ligger nogenlunde konstant.

Efter generalforsamlingen 2025 konstituerede foreningen sig således: Signe Holm-Larsen formand, Anne Sørensen kasserer, Marianne Hvid sekretær, Jens Bennedsen webmaster og Pia Jeppesen pressekontakt samt Jette Kirstein og Connie Nielsen som suppleanter, revisor Troels Raadam og revisorsuppleant Frank Severin Hansen.

Der er fortsat et tæt samarbejde mellem bestyrelsen og de øvrige frivillige i Jonstrupgruppen. Frivilligruppen omfatter nu 11 personer, der bistår ved diverse opgaver, men der er behov for flere frivillige. Opgaverne er mangeartede, så har man tid og lyst at være med, kan man fx blive søndagsvagt, hjælpe med at holde orden i og ændre opsætning af genstande i udstillingen, med videooptagelser, livestreaming og meget andet.

1. Samarbejdet med Furesø Museer og andre organisationer

Samarbejdsaftalen mellem Furesø Museer, Jonstrupsamlingen og Furesø Kommune har igen i år været en vigtig forudsætning for Jonstrupsamlingens aktivitetsniveau. Vi er derfor glade for at kunne sige, at Furesø Museer og Jonstrupsamlingens fælles anbefaling af en fornyet aftaleperiode er imødekommet, foreløbig for en treårig periode til og med 2028. Det betyder, at den årlige bevilling er fastholdt, så foreningen fortsat kan disponere over 25.000 kr. til formidling, mens 15.000 kr. er afsat til samlingens rengøring og vedligeholdelse mv.

Samlingen ønsker også at takke for fortsat godt samarbejde med en række andre organisationer, bl.a. Jonstrup89, Ballerup Museum, Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie, Værløseegnens Historiske Forening og Ballerup Historiske Forening mfl.

2. Samlingens åbningstider

Jonstrupsamlingen kan uændret besøges:

- På *åbningssøndage*, idet samlingen principielt er åben kl. 14-16 den første søndag månedligt bortset fra juli.
- Ved *besøg og rundvisninger* på andre tidspunkter efter aftale – det er i 2025 sket ca. 6 gange, heraf to skoleklasser.
- Hertil kommer, at interessen for vore *informationsfoldere* om den i 2022 etablerede QR-rute om seminariets bygningshistorie, stadig er betydelig. Folderne, som p.t. er tilgængelige i en udendørs plastickassette ved den nordlige indgang til området; har vi i årets løb fyldt op adskillige gange. Plastickassetten ved den sydlige indgang er desværre et par gange blevet udsat for hærværk, men indtil en ny kan blive opsat, kan ekstra foldere afhentes i samlingen på åbnings søndagene, som fremgår af hjemmesidens forside: <https://jonstrupsamlingen.dk/>

3. Gennemførte arrangementer i perioden

Siden sidste generalforsamling er der i 2025 gennemført otte *søndagsfortællinger* – alle på månedens første søndag, bortset fra august, hvor åbnings søndagen på grund af sommerferien blev udsat en uge.

- 6. april fortalte Peder Kjøgø og tidligere studerende og lærere på det nye Jonstrup om, hvordan de huskede *Jonstrup Seminariums første arbejdsår i Lyngby*.
- 4. maj, på 80-årsdagen for Danmarks befrielse, berettede Jette Kirstein om *Jonstrup og seminariet i krigens sidste tid* og tiden lige efter, som beskrevet i erindringer af bl.a. seminarieforsstander Georg Christensen, fysiklærer Gunnar Schmidt Nielsen og seminarister, der var aktive i modstandsbevægelsen.
- 1. juni fortalte Signe Holm-Larsen om *Jonstrup Øvelsesskoles store betydning for seminariet* ved en rundvisning i samlingen.
- 10. august viste Anne Sørensen rundt i seminariekompleksets *udendørs QR-rute*, og Signe Holm-Larsen fortalte om *seminaristernes kostskoleliv i hverdag og fest*.
- 7. september berettede Peter Allerup om *karacterskalaer før og nu og internationale undersøgelser som TIMSS og PISA* og belyste dilemmaet, om karakterer er retfærdige.
- 5. oktober introducerede Jette Kirstein og Signe Holm-Larsen Jonstrupsamlingens næste særudstilling om *lærervilkår i 250 år*.
- 2. november satte Per K. Larsen fokus på *disciplin i skolen før og nu* og på revselsesret mv. i de sidste 200 år.
- 7. december var der *julehygge* i samlingen, hvor Jytte Vilien, Anni Kjeldgård og Kirsten Pedersen spillede gode julesange, og der blev læst julehistorie.

I 2026 har der før generalforsamlingen været afholdt fire arrangementer:

- 11. januar viste frivillige fra Jonstrupsamlingens Venner rundt i den *renoverede introduktion til samlingen*, der bl.a. fokuserer på seminariets flytning fra Nørrebro til Jonstrup i 1809, kostskolelivet i Jonstruptiden og seminariets sidste 35 år i Lyngby.
- 1. februar omhandlede *ABC'en – den første bog og døren til læsningens verden*, lige fra Luthers katekismus til de første egentlige læsebøger fra 2. halvdel af 1700-tallet og frem til øvelsesskolens lukning i 1956. Jonstrupsamlingens pæne samling af ældre ABC'er blev suppleret med Ole Sterndorffs privatsamling. Signe Holm-Larsen præsenterede udvalgte ABC'er, og Ole Sterndorff fortalte og spillede.
- 1. marts fortalte Palle Westergaard, som var formand for de studerendes råd på det nye Jonstrup i *"revolutionsåret 1968"*, om hvordan de studerende oplevede det, mens det stod på, og hvordan opgøret på længere sigt satte sig spor samfundsmæssigt og i uddannelserne.
- 12. april beretter Anna Bodil Hald og Signe Holm-Larsen om *Hans Mortensen – Jonstrups store botaniker*. Han var et velkendt syn i Jonstrupvang med botaniserkasse på ryggen og ledsaget af et eller flere af sine 11 børn.

4. Andre arrangementer og aktiviteter mv.

I 2025 videreførtes særudstillingen om anskuelsestavlerne indtil november. Vi arbejder på, at den nye særudstilling med arbejdstitlen *lærervilkår gennem 250 år* kan åbne i foråret 2026. Her belyses de vilkår, som den nybagte lærer mødte i landsbyskolerne efter lærereksamen, fx med at opnå et embede, de sparsomme undervisningsmaterialer, de nøjsomme ansættelsesvilkår, naturalielønnen og skolebygningen, der både omfattede klasselokale, lærerbolig og stald til et par køer og nogle får.

Hjemmesiden, der også i 2025 har været velbesøgt, er blevet udvidet med udgangspunkt i dels samlingens oversigt over seminarieelevernes eksamensresultater i 1806, gengivet efter originaldokumentet på Rigsarkivet, dels elevbøger fra 1833-34, hvor periodens undervisningsmetoder dokumenteres; de er gjort tilgængelige ved transskription udført i samarbejde med gotiskgruppen i Furesø.

5. Renovering af samlingens bygningshistorie

Af større ændringer i Jonstrupsamlingens udstilling er i 2025 afsluttet en renovering af udstillingens første rum, som byder besøgende velkommen og bl.a. rummer en plan over, hvad man kan finde hvor i samlingen.

Frivilliggruppen har fundet renoveringen nødvendig, fordi meget har ændret sig, siden Dansk Skolemuseums folk indrettede museet i 2002-03. Således omfatter frivilliggruppen efter 2017 ikke personer, som selv har gået på seminariet i Jonstrup. Hertil kommer, at mange besøger samlingen på grund af almen skolehistorisk interesse, eller de har måske selv gået på det nye Jonstrup i Lyngby, eller de er optaget af slægtsforskningsspørgsmål. Renoveringen har disse besøgende som målgruppe.

En af nyhederne er et display, som synliggør milepæle i seminariets levetid, både nationalt og lokalt. Endvidere vises en billedcollage over seminariets forstandere, og der er opnået en bedre repræsentation af Jonstrup i Lyngby – det betyder alt i alt en lysere og venligere indgang til samlingen. Renoveringen er udført i et kreativt samarbejde med Fontænehusets designværksted ved arkitekt Maria Malling.

Ifølge samarbejdsaftalen har frivilliggruppen som nævnt pligt til at holde samlingen præsentabel. Vi har derfor løbende fornyet dele af samlingen; her skal blot omtales nogle hovedpunkter i denne proces:

- I 2017 blev udstillingen ”Hjem til Jonstrup” indrettet i rum 2. Det skete med god bistand fra daværende museumsinspektør ved Mosegaarden Morten Mortensen. Baggrunden var, at alle genstande fra det nedlukkede Dansk Skolemuseum med fondstøtte blev pakket ud; og adskillige genstande hørte hjemme i Jonstrup. Det betød, at udstillingen blev gentænkt, og fokus blev rettet mod dels seminarieeleverne og deres baggrund, dels undervisningen eksemplificeret med faget gymnastik, dels hvad det overordnet betød for Værløse, at Jonstrup i 146 år var hjemby for en højere læreanstalt. Frivilliggruppen fandt udstillingen så relevant, at den siden har udgjort samlingens kerne.
- I 2018 blev den vestlige halvdel af rum 3 indrettet til skiftende særudstillinger og frigjort for personfotos. Særudstillingerne har drejet sig om forfatteren Rudolf Bruhn (2017), forstander Stig Bredstrup (2018), Øvelsesskolen og dens betydning for eleverne, forældrene og den kommunale skolestruktur (2019), Anskuelsesundervisningen og dens tavler (2021) og Lærervilkår (2026).
- Ca. 2023 kom der vitriner i rum 4. Det sikrede en tydeligere præsentation af dels musiklivet på Jonstrup med bl.a. elevernes håndskrevne sange fra begyndelsen af 1800-tallet og donationer fra det kgl. Kapel af brugte instrumenter. Musiktraditionen blev udviklet af bare fem dedikerede og langtidsholdbare musiklærere i løbet af de 146 år i Jonstrup. Også præsentationen af seminarieelevernes kostskoletraditioner i Jonstrup og omegn og de håndskrevne elevaviser fra før opfindelsen af kopimaskiner blev forbedret.
- I 2024 blev rum 5 retableret med tilbagevenden til det egentlige gulv, hvorved de smukke originale paneler blev frilagt og nu kommer bedre til deres ret.

Alle samlingens rum er således nænsomt opjusteret til nutidig stofformidling. Det har kunnet lade sig gøre med samarbejdsaftalen og de frivilliges meget store ulønnede arbejde. Men selvom der således er sket udstillingsmæssige forbedringer overalt i samlingen, er der stadig behov for pleje og udvikling heraf. Den opgave påtager frivilliggruppen sig fortsat gerne.

Endelig glæder frivilliggruppen sig over, at bestræbelserne på at øge samlingens tilgængelighed ved etablering af en *liftløsning* forhåbentlig er kommet et skridt videre, idet den indgår i Furesø Kommunes aktuelle ansøgning til A.P. Møller Fonden om et løft af seminarieparkens kulturmiljø.

Sidst, men bestemt ikke mindst, skal der lyde en stor tak for støtte og opbakning til medlemmerne af Jonstrupsamlingens Venner og til frivilliggruppen, uden hvis vedholdende indsats periodens aktiviteter ikke havde været mulige.

Denne skriftlige beretning uddybes på generalforsamlingen i formandens mundtlige beretning.